

ערב פרשת משפטים נפגשנו עם הרב יוסף כרמל ראש מכון 'ארץ חמדה' ואב בית דין 'ארץ חמדה - גזית' ושמענו על החשיבות של המשפט העברי ועל המאמץ שאנו נדרשים כדי להשיבו למקומו הראוי

■ נבו כץ

משפט עברי זה הכי

הרב ליאור בוסקילה מרצה בפני תלמידות בסיוור

"כיון שאנחנו מקפידים על דרישות ההלכה, ממילא אנחנו עומדים גם בדרישות החוק."

אילו סיורים אתם מקיימים ולמי מיועדים?

בית הדין מקיים סיורים וסימולציות. הסיורים מיועדים לבני כל הגילים ומותאמים לאופי המשתתפים. בדרך כלל מגיעות קבוצות של תלמידי תיכונים, ישיבות תיכוניות ואולפנות כהמשך לסיוור בבית המשפט העליון. בסיוור הם שומעים הרצאה קצרה על בית הדין בליווי סרטונים ולאחר מכן משתתפים בסימולציה של דין תורה. מהתגובות שקבלנו אנו שומעים שהסיוור ממחיש לתלמידים את מה שנלמד בכיתה, פתאום המשיגות והגמרא קורמים עור וגידים והופכים למציאות.

מה החזון של ארץ חמדה גזית?

להיות כתובת לכל אזרח במדינת ישראל: איש ואשה, מי שמגדיר ומי שאיננו מגדיר עצמו כשומר מצוות. להציע שירות מתוך בחירה שיהפוך את מדינת ישראל למדינה יותר יהודית ■

מנהל בתי הדין ארץ חמדה, הרב ליאור בוסקילה:

"במהלך השנה כולה אנו פותחים את שערינו לביקורים של מערכות ומוסדות חינוך דתיים וחילונים במטרה לחשוף אותם לפעילות של בית הדין לממונות. הביקור היה מוצלח מאוד והבנות גילו עניין רב, אנו מזמינים אתכם לקראת שנה הבאה על רקע ובהתאמה למסכת הנלמדת בסבב לימודי הגמרא בתיכונים מסכת סנהדרין".

לתיאום סיורים:

beitdin@eretzhemdah.org | 02-5371485

"דינא דמלכותא - דינא" חל על חוקי מדינת ישראל. כלל זה מעניק תוקף לחוקי המדינה בתחומים בהם יש צורך בתקנה עקב שינוי אורחות החיים באופן משמעותי, כגון, זכויות יוצרים.

איך ביה"ד מתמודד עם סוגיות מודרניות כגון דיני חברות ובזכויות יוצרים?

כפי שאמרתי בנושאים בהם חל שינוי גדול במציאות הכלכלית על פי ההלכה יש מקום וצורך בתקנות. במקרים כאלה אנחנו פוסקים על פי השיטות שחוקי המדינה הם תקנה בעלת תוקף הלכתי. הדבר בא לידי ביטוי בדיני עבודה, זכויות יוצרים, רישום מקרקעין, דיני חברות. בתחומים אלה ניתן בהחלט לראות פסקי דין שלנו בהם הדיינים מצטטים את חוקי המדינה ופוסקים על פיהם. נקודה חשובה נוספת היא שבית הדין קובע בהסכם הבוררות שהוא רואה בתאגידים כתובת לתביעה, ומגן על בעלי המניות ומנהלים מתביעות אישיות.

איך מתייחסים אליכם גורמי המשפט בישראל?

מבחינת החוק בית הדין פועל במסגרת חוק הבוררות. חוק זה מאפשר גם אכיפה של פסקי הדין שלנו. חוק הבוררות מחייב כל בורר לפעול בהגינות ולשמור על זכויות הצדדים. דרישות אלה מקבילות גם לדרישות שקיימות בהלכה, כגון, האיסור לשמוע בעל דין שלא בפני חברו. לפיכך, כיון שאנחנו מקפידים על דרישות ההלכה, ממילא אנחנו עומדים גם בדרישות החוק. על פי חוק הבוררות ניתן לבטל פסק בורר בבית המשפט המחוזי במקרה של פגיעה בזכויות הצדדים במהלך הדין. במבחן התוצאה, בית המשפט המחוזי מעולם לא ביטל פס"ד של בית הדין שלנו.

האם ניתן לאכוף פס"ד בהוצל"פ?

בהחלט כן. לפני הדין הצדדים חותמים על הסכם בוררות ובו הם מסמיכים את ביה"ד לדון במחלוקת שביניהם. לאחר מתן פס"ד ניתן לפנות לבימ"ש המחוזי לאישור פסק הדין ולאחר מכן ניתן לפנות להוצאה לפועל, בדומה לפס"ד של בית משפט.

האם יש חשש להגיע בית דין לדיני מממונות? ואיך מתגברים עליו?

לעתים יש חשש עקב חוסר היכרות עם המערכת. מבחינתנו, הדרך הכי טובה להפיג את החשש היא שקיפות. כל אדם יכול ללמוד המון על בית הדין מהחומר שמפורסם באתר, הן על סדרי הדין והמדיניות והן מפסקי הדין. אנו רואים חשיבות רבה בכתיבת פסקי דין מנומקים, גם כדי שהצדק יראה, גם כדי להגביר את הוודאות המשפטית של בעלי דין שידעו כיצד בית הדין פסק במקרים דומים וגם כדי ליצור רצף של תקדימים ובסיס להמשך הדין ההלכתי.

מתי נוסד, לשם מה ולאיה צורך?

רשת בתי הדין 'ארץ חמדה - גזית' נוסדה לפני שמונה שנים. הרשת כוללת שמונה בתי דין מקצרים בצפון ועד שדרות בדרום. מטרת הקמת הרשת הייתה להעניק שירות מקצועי ואיכותי על פי דין תורה לקהל הרחב בתחום דיני הממונות. הדגשים אותם קיבלנו על עצמנו הם: כתיבת פס"ד מנומק בכל תיק, הקמת ערכאת ערעור, קביעת סדרי דין וכללי אתיקה והקפדה עליהם, וקבלת מדיניות הלכתית מחייבת בסוגיות מרכזיות.

כמה פונים, מי פונה, מה המגמה?

הרשת מטפלת במאות תיקי תביעה החל מתביעות של אלפי ש"ח בודדים ועד תביעות של מיליוני ש"ח. רוב הפונים משתייכים לציבור הדתי והחרדי, וחלקם גם אינם שומרי מצוות. היקף הפניות הולך וגדל משנה ושנה באיכות ובכמות: גם מספר התיקים עולה וגם גודל התביעות ומורכבותן עולה.

מי הדיינים ברשת בתי הדין?

בית הדין מהווה מקום מיוחד של מפגש בין כל הזרמים בציונות הדתית ואף דיינים חרדים נוטלים בו חלק קטן. מה שחשוב לנו הוא שהדיין יהיה תלמיד חכם, ישר מקצועי ומבין את המציאות.

איך מגישים תביעה בבית הדין וכמה זמן אורך טיפול בתיק?

כדי להגיש תביעה בבית הדין יש לכתוב כתב תביעה, לחתום על הסכם בוררות, ולשלם אגרה בסך 200 ש"ח. החומר מועבר לנתבע, אם הוא חותם על הסכם הבוררות יתקיים דיון (והנתבע ידרש להשלים את האגרה) ואם הוא יסרב לחתום - בית הדין יתיר לנתבע לתבוע את תביעותיו בבית המשפט.

האם בתי הדין עושה פשרה או דין?

בית הדין אמור לעשות דין צדק, וכך אנו משתדלים לעשות. בהחלט מדיניות שקיבלנו מוצהר כי לא ייעשו פשרות שרירותיות בבית הדין, ואנו מקפידים על כך מאד. אנו משתמשים בסמכות הפשרה כדי להרחיב את סמכויות בית הדין על פי הנחיות גדולי הפוסקים, כגון, כדי לחייב בגרמא או בנזקי גוף.

מה היחס לחוקי המדינה בבית הדין?

גם סוגיה זו נדונה בהחלט מדיניות של בית הדין (ההחלטות מפורסמות באתר בית הדין) ויש בה הכרעה עקרונית שהכלל

פרופ' ישראל אומן חתן פרס נובל בכלכלה בכנס המחקרים של מכללת אורות ישראל

השבוע התקיים כנס מחקרים במכללת 'אורות ישראל' בהשתתפות סגל המרצים וכיתת המצוינות. אורח הכבוד פרופ' ישראל אומן כיבד את הכנס בנוחותו ונשא הרצאה שעניינה דת ומדע. **הרב פרופ' ניה גוטל** נשיא מכללת אורות ישראל אמר בפתח הכנס כי "המכללה שמחה על הגעתו של פרופ' ישראל אומן לכנס ומתייקת בו. ביקורו של פרופ' אומן במכללת אורות ישראל לא בא כפיצוי על סירובה של אוניברסיטת חיפה שסירבה לתת לו ד"ר של כבוד; להיפך, כבודו רק עלה בעינינו". אחר ליבון קצר של ההיבט

ההלכתי, ביקר הרב גוטל בשם ומלכות "שחלק מחכמתו לירא". **פרופ' ישראל אומן** עקב אחר המושג "דת", אחר דרך עבודת ה' המתוארת בחז"ל וחתם את הרצאתו באומרו: "המדע מסדר את החוויות שלנו. בונה מודלים של מה שאנו תופסים את המציאות, אני, פרופ' אומן דתי מפני אהבתי העזה למצוות ולה". דבריו עוררו דיון ער, בדגש על ההיבט החינוכי הנגזר ממשנתו.

גילוי חדש